

YRITTÄJYYS SUOMESSA JA UUDESSA- SEELANNISSA

Erot käytännön yrittäjyydessä ja asenteissa

Tuuli Koponen

Opinnäytetyö
Syyskuu 2009

Liiketalouden ja hallinnon ala

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

Tekijä(t) KOPONEN, Tuuli	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 03.09.2009
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi YRITTÄJYYS SUOMESSA JA UUDSSSA-SEELANNISSA, erot käytännön yrittäjyydessä ja asenteissa		
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn ohjaaja(t) KANANEN, Jorma		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän ammattikorkeakoulu		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Suomalaisten yrittäjyysasenteita on mitattu, ovat tulokset osoittavat, että yrittäjyys koetaan jokseenkin negatiiviseksi uravaihtoehdoksi. Yrittäjyys on hyvinvointiyhteiskunnan peruspilari, varsinkin Suomessa, koska yrittäjien valtiolle tuomat verovarot ovat korvaamattomia. Tutkimuksen tarkoitus olikin selvittää millaisena itse yrittäjät kokevat työnsä Suomessa.</p> <p>Jotta suomalaiselle yritystoiminnalle saataisiin vertailukohde, tutkimusta laajennettiin koskemaan myös Uutta-Seelantia. Uutta-Seelantia tutkimalla selvitettiin, olisiko tämän maan yrittäjyysmallilla jotain annettavaa suomalaiselle mallille. Tutkimuksessa keskityttiin lähinnä yritystoiminnan käytäntöön, eli erilaisiin yrittäjyyteen liittyviin maksuihin, vaatimuksiin ja ennen kaikkea tukiverkostoihin. Näihin kuuluu esimerkiksi erilaiset neuvonta-, koulutus- ja rahoituspalvelut ja nämä kaikki ovat omiaan vaikuttamaan kansalaisten haluun aloittaa oma yritys.</p> <p>Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Teoria osuudessa on käsitelty lähinnä yrityksen aloitusvaiheessa tarvittavia tietoja ja haastatteluosuudet keskittyvät yrittäjien jokapäiväiseen elämään ammatissaan. Yrittäjyyttä on pyritty lähestymään niin aloittavan yrittäjän, kuin jo hieman kokeneemmankin yrittäjän näkökulmasta. Tutkimus osoitti tärkeimmät epäkohdat Suomen järjestelmästä ja vertaamalla Uuden-Seelannin järjestelmää voitiin päätyä siihen tulokseen, että parannettavaa Suomen järjestelmästä löytyy. Keskeisimmät asiat liittyivät kasvatukseen, erilaisiin maksuihin, neuvontapalveluihin ja yrityksen perustamisvaiheeseen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Yrittäjyys, yrittäjyysasenne		
Muut tiedot		

Author(s) KOPONEN, Tuuli	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 03.09.2009
	Pages 41	Language Finnish
	Confidential () Until	Permission for web publication (X)
Title ENTREPRENEURSHIP IN FINLAND AND NEW ZEALAND, The differences in self-employment		
Degree Programme Business Administration		
Tutor(s) KANANEN, Jorma		
Assigned by JAMK University of Applied Sciences		
<p>Abstract</p> <p>The attitudes of Finnish people towards being self-employed have been measured and the results show that their attitudes towards this career choice are rather negative. Entrepreneurship is very important for the Finnish economy in the form of taxes paid to the state, this way funding social welfare. That taxincome is priceless. The aim of the study was to find out how entrepreneurs see their work in Finland.</p> <p>The Finnish business environment needed a point of comparison and therefore the study was expanded to cover also New Zealand. By comparing these two countries it was possible to define if the system in New Zealand had something to offer for the self-employed people in Finland. The study focused on the practical business aspects of the entrepreneurs' work in these two countries, including related costs, demands and support networks for entrepreneurs. These support systems include financing, training and advisory services, which all affect people's willingness to become entrepreneurs.</p> <p>The approach of the study was qualitative. The theoretical framework deals with information needed in the process of starting up a business and the interviews focus on the daily life of entrepreneurs. The study approaches the issues both from the viewpoint of a beginner and that of a more experienced entrepreneur. The results showed the most important disadvantages of the Finnish system, and by comparing the system in New Zealand with the Finnish system, the conclusion was that there was something to be learnt. The main issues in this respect were education, the payments involving self-employed people, information services and the treatment of business start-ups.</p>		
Keywords Entrepreneurship, attitudes		
Miscellaneous		

I SISÄLLYSLUETTELO

I SISÄLLYSLUETTELO.....	1
II ALKUSANAT.....	3
III TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	3
1. JOHDANTO.....	5
2. SUOMEN YRITYSMUODOT.....	6
2.1. OSAKEYHTIÖ.....	6
2.2. KOMMANDIITTIYHTIÖ, AVOIN YHTIÖ SEKÄ YKSITYISYRITYS.....	6
3. SUOMALAINEN YRITTÄJYYSASENNE.....	7
3.1. TAUSTOJA.....	7
3.3. SYITÄ HUONOON ASEENTEeseen.....	8
4. TUKEA SUOMALAISILLE YRITTÄJILLE.....	9
4.1. RAHOITUS.....	9
4.1.1. <i>Finnvera Oy</i>	9
4.1.2. <i>TE-keskus ja Tekes</i>	9
4.1.4. <i>Starttiraha</i>	11
4.2. KOULUTUSPALVELUT JA NEUVONTAPALVELUT.....	12
5. KERTOMUKSIA YRITTÄJYYDESTÄ SUOMESSA.....	13
5.1. MIES, TIETOKONEOHJELMISTOALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN SEITSEMÄN VUOTTA.....	13
5.2. NAINEN, KOULUTUSALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN VUODEN.....	15
5.3. MIES, MAINOSALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN KOLME VUOTTA.....	18
5.3. MIES, METALLIALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN 24 VUOTTA.....	19
6. VEROUUDISTUKSIA.....	20
7. UUSI-SEELANTI.....	20
8. YRITTÄJYYS UUESSA-SEELANNISSA.....	21
8.1. TAUSTATietoa.....	21
8.2. YRITYSMUODOT.....	21
8.2.1. <i>Sole trader, trust ja partnership</i>	21
8.2.3. <i>Limited liability company</i>	22
8.3. YRITTÄJYYDEN HYVÄT JA HUONOT PUOLET.....	22
9. APUA YRITTÄJILLE UUESSA-SEELANNISSA.....	24
9.1. TEKNOLOGIA JA TEOLLISUUS.....	24
9.2. NEUVONTAPALVELUT.....	24
10. KERTOMUKSIA YRITTÄJYYDESTÄ UUESSA-SEELANNISSA.....	25
10.1. NAINEN, MAJOITUSALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN KAKSI VUOTTA.....	25
10.2. MIES, SÄHKÖALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN PUOLI VUOTTA.....	27
10.3. MIES, MAJOITUS- JA MAINOSALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN KAKSI VUOTTA.....	28
10.4. MIES, MAAHANMUUTTOALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN 16 VUOTTA.....	29
10.5. NAINEN, MAINOSALA, YRITTÄJÄNÄ NOIN KOLME VUOTTA.....	31
11. HALLITUKSEN UUDISTUSOHJELMA 2009.....	32
12. YHTEENVETO.....	32
12.1. SAATAVILLA OLEVAT TUET JA NEUVONTA.....	33
12.3. VEROTUS JA MAKSUT.....	34
12.4. YRITYKSEN PERUSTAMINEN JA KASVATUS.....	36
13. TUTKIMUKSEN PÄTEVYYS.....	37
14. LÄHTEET.....	39
15. LIITTEET.....	41

II ALKUSANAT

Opinnäytetyön oli pitkä prosessi, joka ei olisi onnistunut ilman tiettyjen henkilöiden apua. Suuri kiitos menee kaikille, jotka ystävällisesti ottivat osaa tähän tutkimukseen antamalla haastattelun. Yrittäjien elämä on todella kiireistä välillä ja arvostan suuresti sitä, että he antoivat osan ajastaan minulle.

III TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää suomalaisten keinoa asennetta yrittäjyyttä kohtaan ja löytää syitä, jotka selittävät sen. Jotta tutkimus olisi laajempi, on siinä verrattu toista kaukaista maata ja sen yrittäjien asennetta omaa työtään kohtaan: Uutta-Seelantia. Suomi ja Uusi-Seelanti ovat maantieteellisesti kaukana toisistaan ja näin ollen ainakin jonkinlainen kulttuuriero on olemassa. Tutkimuskysymys on: mitä yrittäjät itse ajattelevat omasta asemastaan yrittäjänä? Tutkimuksen tehtävänä oli siis näin ollen vertailla kahta maata ja yrittäjien asemaa niissä. Kysymystä lähestytään tutkimuksessa jo yrittäjinä toimivien henkilöiden näkökulmasta, siitä syystä, että heillä on käytännön kokemusta yritysmaailmasta.

Miten Uudessa-Seelannissa koetaan yrittäjyys ja ovatko asenteet tätä urapolkua kohtaan yhtä negatiiviset kuin Suomessa? Jos yrittäjyys tuntuu Uudessa-Seelannissa yhtä vastenmieliseltä, niin mikä on siihen syy? Jos yrittäjyys koetaan mieleisenä uravaihtoehtona, miksi näin on? Kun näihin kysymyksiin oli saatu vastaukset, verrattiin näitä kahta kulttuuria ja niiden yrittäjyysasenteita, jotta saataisiin selville onko yrittäjien ongelmat samanlaisia molemmissa maissa.

Tutkimus on tehty kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Tällainen tutkimus ymmärretään karkeimmillaan yksinkertaisesti aineiston muodon kuvaukseksi. (Eskola, J. & Suoranta, J. 1998, s. 7)

Kvalitatiivinen tutkimusote yhdistetään tavallisimmin hermeneuttiseen tiedekäsitykseen. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on tyypillistä induktiivinen logiikka, joka tarkoittaa tutkittavan ilmiön aineistosta lähtevää logiikkaa, aikaisemman tiedon ja teorian käyttämistä ”esiymmärryksenä”, käytännön ilmiöstä ja havainnoista etenemistä teoriaan, empiriasta teoriaan ja

tutkimuksen logiikan etenemistä yksityisestä yleiseen. (Likitalo, H., Rissanen, R. 1998)

Kvalitatiivisen tutkimuksen ominaispiirteitä ovat esimerkiksi:

- teoreettinen tausta kuvaillaan ja sitä tuotetaan aineiston pohjalta
- tutkijan ja tutkittavan vuorovaikutus on olemassa, tulkinta arvioitava
- tietojen käsittely ja raportointi; arkikieleen perustuva

Kvalitatiivisiä tutkimustyyppejä ovat esimerkiksi case-tutkimus, toimintatutkimus ja kehittämistutkimus. Tämä tutkimus on lähinnä laadullinen tapaustutkimus. (Likitalo, H & Rissanen, R. 1998)

Tiedonkeruu tapahtui puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla, joita toteutettiin yhteensä yhdeksän. Haastatteluista neljä oli suomalaisten yrittäjien haastatteluja ja viisi oli uusi-seelantilaisten haastatteluja. Niin suomalaisten, kuin uusi-seelantilaistenkin haastattelut toteutettiin kaikki samalla kaavalla, mutta tietysti eri kielellä. Kaikki uusi-seelantilaisten haastattelut nauhoitettiin haastateltujen luvalla. Suomalaisista haastatteluista kaksi nauhoitettiin ja kaksi toteutettiin sähköpostin välityksellä. Kun kaikki haastattelut oli tehty, ne litteroitiin kaikki samalla kaavalla auki, jotta saataisiin mahdollisimman yhdenmukaiset aineistot molempien maiden yrittäjistä.

Tutkimuksen pääanalyysimenetelmä oli teemoittelu ja sisällön analyysi. Analyysin aluksi aineistosta nostettiin esille tutkimuskysymystä valaisevia teemoja. Lisäksi tarkasteltiin teemojen ilmenemistä aineistossa. Näin löytyivät keskeiset aiheet, joiden tarkastelua syvennettiin sisällön analyysillä. Analyysissä pyrittiin aineistolähtöiseen etenemiseen. Analyysi alkoi aineiston pelkistämisestä, jossa koodattiin tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset ilmaukset. Analyysiyksikkönä käytettiin lauseen osia ja ajatuskokonaisuuksia. (Eskola & Suoranta 1998 s.175-182; Tuomi & Sarajärvi 2003 s. 93,95)

1. JOHDANTO

Yhteiskunta pyörii yrittäjyyden voimalla ja siitä saatavilla verotuloilla. Suomessa varsinkin yrittäjyyden tuomat työpaikat ja verovarot ovat korvaamattomia. Kuitenkin monesti puhutaan suomalaisten negatiivisesta asenteesta yrittäjyyttä kohtaan. Siitä kuulee tuttavilta, ystäviltä ja mediasta sekä ihmisiltä, jotka ovat yrittäjiä. Asiasta löytyi myös artikkeli, joka todensi huhut suomalaisten yrittäjyysasenteista: Vain harvat haluavat yrittäjäksi. (Hyytinen, A., Pajarinen, M. 2005) Suomalainen yrittäjyys koki yhden pahimmista kriiseistään 1990-luvun laman aikana ja sen aikana yli 30 000 yritystä lopetti toimintansa. Talouden elpyminen on ollut nopeaa, mutta suomalaiset ovat silti negatiivisia mitä tulee yrittäjyyteen. (Tilastokeskus, kymmenvuotiskatsaus 2005, s. 79)

Aiheen valinta perustuu tutkijan omaan mielenkiintoon kotimaista yrittäjyyttä kohtaan. Tilaisuus tällaiseen maiden väliseen vertailuun tuli harjoittelupaikan myötä Uudesta-Seelannista ja oli selvää, että tutkimusta laajennettaisiin tällaiseen vertailevaan tutkimukseen. Työ on rajattu koskemaan lähinnä itse yrittäjien asenteita omaa työtä kohtaan siitä syystä, että heillä on todellista kokemusta tästä urasta. Lisäksi on lähdetty vertaamaan yrittäjyyden perustamisen ja pyörittämisen käytännön asioita ja niiden mahdollisia eroja. Opinnäytteen tehtävänä oli näin ollen selvittää yrittäjien asenteet omaa työtä kohtaan ja löytää perustelut niille. Niistä saaduista tuloksista voidaan sitten verrata eri maita ja löytää jonkinlaisia kehitysehdotuksia.

Tutkimus on varsin ajankohtainen, sillä Suomessa yrittäjät ikääntyvät nopeasti ja tilalle pitäisi saada uusia, nuoria tulokkaita. Tällä hetkellä eletään taloudellisessa epävarmuudessa ja yrittäjyys koetaan luultavasti entistä vastenmielisempänä vaihtoehtona. On siis tärkeää, että kuunnellaan yrittäjiä ja etsitään ratkaisuja tähän vaikeaan tilanteeseen.

2. SUOMEN YRITYSMUODOT

2.1. Osakeyhtiö

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 2 500 euroa.

Julkisen osakeyhtiön osakepääoman on oltava puolestaan 80 000 euroa.

Osakeyhtiön perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

Osakeyhtiön perustamistoimia ovat seuraavat: Toimen ideointi, erottuvuuden tutkiminen, perustussopimuksen laatiminen, yhtiöjärjestyksen laatiminen, osakassopimusten tekeminen, perustamisilmoitus kaupparekisteriin ja verohallintoon, lupahakemus, osakekirjojen antaminen, osakasrekisterin laatiminen ja vakuutusasioiden hoitaminen ja työsuojeluasioiden hoitaminen.

(Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen P. 2008, s. 145, 146)

Omistajien vastuu yhtiön veloista rajoittuu siihen pääomaan, jonka he ovat sijoittaneet yhtiöön. Esimerkiksi pankki saattaa tietysti vaatia velan vakuudeksi omistajan omavelkaista takausta. (Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen, P. 2008. s. 180)

2.2. Kommandiittiyhtiö, avoin yhtiö sekä yksityisyrittäjä

Avoimesta yhtiöstä ja kommandiitti yhtiöstä käytetään nimeä henkilöyhtiöt.

Henkilöyhtiöille ei ole asetettu lakisääteistä vähimmäisrajaa sijoitettavalle pääomalle. Perustajia on oltava vähintään kaksi ja perustaminen syntyy yleensä kirjallisella yhtiösopimuksella. Jokainen yhtiömies vastaa yhtiön veloista erikseen koko omaisuudellaan. Vastuu on näin ollen niin sanottua yhteisvastuuta eli velkoja voi vaatia yhtiön velkaa maksuun niin yhtiöltä kuin myös keneltä tahansa yhtiömieheltä. (Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen, P. 2008. s.137,141)

Kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. Juuri äänettömät yhtiömiehet erottavat kommandiittiyhtiön avoimesta yhtiöstä. Äänetön yhtiömies on sellainen, joka sijoittaa yritykseen rahaa, mutta tällä ei ole päätösvaltaa yrityksessä. Tästä

voidaan kuitenkin sopia erikseen. (Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen, P. 2008. s.143)

Yksityisyrittäjien omistajana voi olla vain yksi luonnollinen henkilö. Yritys niin sanotusti samastuu omistajaansa eli yritys ei ole oikeushenkilö. Sijoitettavan pääoman vähimmäismäärää ei ole säädetty. Omistaja vastaa yrityksen veloista koko omaisuudellaan ja vastuu on elinikäinen. (Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen, P. 2008. s. 135)

3. SUOMALAINEN YRITTÄJYYSASENNE

3.1. Taustoja

Hyytinen, A. ja Pajarinen, M. ovat tehneet tutkimusta suomalaisten yrittäjyysasenteista ja kertovat siitä artikkelissaan Yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjyysasenteet Suomessa. Tässä artikkelissa he viittaavat muun muassa Flash Eurobarometrin, vuoden 2003 tehtyyn tutkimukseen sekä nuorisotoiminnan vuoden 2004 Nuorisobarometriin. Kun suomalaisilta on kyselytutkimuksessa kysytty, että olisivatko he mieluummin palkkatyössä kuin yrittäjinä, oli vastaus se, että vain 30 prosenttia olisi mieluummin yrittäjinä. Harvempi suomalainen lähtisi yrittäjyyteen kuin esimerkiksi muut pohjoismaalaiset tai eurooppalaiset. Myös 45 prosenttia myönsi, ettei ole koskaan harkinnutkaan yrittäjyyteen ryhtymistä. (Artikkeli, Hyytinen, A., Pajarinen, M. 2/2005.

Yrittäjien kokonaismäärä on laskenut vuodesta 1990 vuoteen 2004 viidenneksellä. Pääosa muutoksesta johtuu siitä, että maatalousyrittäjien määrä on romahtanut. Palvelualoilla yrittäjien määrä on kuitenkin hieman kasvanut. Naisten osuus yrittäjistä on kolmannes ja se on Euroopan suurin. Yrittäjien keski-ikä on kuitenkin noussut uhkaavasti (Tilastokeskus, kymmenvuotiskatsaus 2005 s. 38)

Suomalaisten huono asenne yrittäjyyttä kohtaan yhdistettynä siihen, että nykyiset yrittäjät vähenevät, ei ole hyvä asia tulevaisuuden kannalta. Asenteita pitäisi alkaa muokkaamaan kiireesti, jotta voidaan taata kotimainen yrittäjyys.

Artikkelin Yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjyysasenteet Suomessa mukaan vuonna 2004 tehdyssä nuorisolle suunnatussa kyselyssä vain 11 prosenttia suunnitteli lähiaikoina perustavansa yrityksen. Tässä tutkimuksessa haastateltavat olivat 15–29 -vuotiaita. Kolme neljäsosaa ei täysin sulkenut pois yrittäjyyden mahdollisuutta, mutta kuitenkin asenteet yrittäjyyttä kohtaan ovat melko lailla negatiiviset. Näyttäisi lisäksi siltä, että nuoriso on suhteellisesti vielä negatiivisempi asenne yrittäjyyttä kohtaan, kuin muu väestö. (Artikkeli Hyytinen, A. & Pajarinen, M. 2/2005)

3.3. Syitä huonoon asenteeseen

Selityksiä suomalaisten kehoille asenteille yrittäjyyttä kohtaan löytyy. Hyytinen ja Pajarinne luettelevat näistä tärkeimmät artikkelissaan ja päällimmäisenä esiin nousee se, että yrittäjiin kohdistuvat maksut ovat liian korkeita. Toisekseen haastateltavat mainitsivat sen, että yrittäjät joutuvat tekemään kohtuuttoman pitkiä päiviä ja muutenkin kovan määrän työtä. Lisäksi vaikuttimena suomalaisten yrittäjyysasenteisiin toimi se, että he eivät usko yrittäjyydellä voivan rikastua. Toisin sanoen yhteenvetona tästä voidaan sanoa, että suomalaisten mielestä yrittäjät joutuvat tekemään paljon töitä ilman kunnon rahallista vastiketta.

Artikkelissa kerrotaan, että vain joka toinen suomalainen on sitä mieltä, että yrittäjyys tarjoaa hyvät mahdollisuudet vaurastumiseen. Nuorista vain 41 prosenttia on tämän väitteen kanssa samaa mieltä. Kysyttäessä yrittäjien työajoista, jopa yhdeksän kymmenestä oli sitä mieltä, että yrittäjät joutuvat tekemään ylipitkiä päiviä. Yrittäjyyteen liittyvät maksut ja riskit olivat myös pelon kohteina, koska artikkelin mukaan puolet Evan kansallisen asenne- ja arvotutkimus-kyselyyn vastanneista yhtyi mielipiteeseen ”yrittäjyyteen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että vain hullu ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi” ja yrittäjistä tähän yhtyi jopa kolme neljäsosaa. (Artikkeli, Hyytinen, A., Pajarinen, M. 2/2005)

4. TUKEA SUOMALAISILLE YRITTÄJILLE

4.1. Rahoitus

Yrittäjille näyttäisi olevan apua tarjolla ja monessa eri muodossa. Varmasti aloittavalle yrittäjälle yksi tärkeimmistä tukimuodoista on rahoitus ja Suomessa sitä voi hakea muun muassa Finnvera Oyj:ltä, Tekesiltä ja TE-keskuksilta. Alla on listattuna näiden yritysten tärkeimmät rahoitusmuodot sekä esittely työvoimahallinnon myöntämästä starttirahasta, joka ainakin haastateltujen suomalaisten yrittäjien keskuudessa oli hyödynnetty etu.

4.1.1. Finnvera Oy

Finnvera Oyj parantaa ja monipuolistaa yritysten rahoitusmahdollisuuksia lainoin, takauksin ja vienninrahoituspalveluin. Valtion omistamana rahoittajana Finnvera täydentää rahoitusmarkkinoita ja edistää toiminnallaan yritystoiminnan, alueiden ja viennin kehitystä. (www.finnvera.fi)

Aloittavan yrittäjän on mahdollista saada rahoitusta yrittäjälainan muodossa. Yrittäjälaina on tarkoitettu uuden yrityksen perustamiseen, jo toimivan yrityksen osakkeiden tai yhtiömiesosuuksien ostamiseen sukupolvenvaihtotilanteissa tai osakekaupoissa sekä toimivan yrityksen osakepääoman tai yhtiöpanoksen korotukseen. Laina käytetään kokonaisuudessaan osakepääomaan tai yhtiöpanokseksi. (www.finnvera.fi)

Aloittavan yrityksen alkuinvestointeihin on mahdollista saada naisyrittäjälainaa, pienlainaa, pientakausta tai investointi- ja käyttöpääomalainaa. Näillä rahoitusvaihtoehdoilla voidaan kattaa esimerkiksi tuotantovälineisiin, tietotekniikkaan tai toimitiloihin liittyviä kustannuksia. Näillä samoilla lainoilla ja takauksilla voidaan kattaa myös yrityksen käyttöpääomavajetta. (www.finnvera.fi)

4.1.2. TE-keskus ja Tekes

TE-keskukset tukevat ja neuvovat yrityksiä niiden elinkaaren kaikissa vaiheissa, osallistuvat innovaatioympäristön kehittämiseen, hoitavat alueellista työvoimapolitiikkaa sekä edistävät maatilatalouden ja maaseutuelinkeinojen

kehittymistä. (www.te-keskus.fi) Suuri osa TE-keskuksen tuista ja avustuksista onkin jaoteltu niin, että niitä voi saada vain maaseudulle tai maaseutumaiselle alueelle.

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää yrityksen pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavaan hankkeeseen, kun yritys aloittaa toimintansa taikka laajentaa tai kehittää sitä. Toimintaympäristön kehittämisavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että hankkeella on merkittävä vaikutus alueen pienten ja keskisuurten yritysten perustamisen, laajentamisen tai kehittämisen kannalta. Lisäksi TE-keskus myöntää muun muassa kyläkauppa- ja kuljetustukea. (www.te-keskus.fi)

Yksi uusimmista tukimuodoista yrittäjille on se, että yksityisyrittäjät voivat saada tukea ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Keski-Suomessa uusi tukimuoto koskee pohjoista Keski-Suomea sekä Jämsän ja Keuruun seutukuntia. Työntekijän työpaikan ja yrityksen toimipaikan on sijaittava näillä alueilla. Avustus voidaan myöntää yksin toimintaa harjoittavalle yrittäjälle ensimmäisen työntekijän palkkamenoihin. Avustuksen määrä on ensimmäisenä vuonna 30 prosenttia palkattavan työntekijän vuosipalkasta ja seuraavana vuonna 15 prosenttia. Työntekijä palkataan toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen, ja työajan pitää olla vähintään 25 tuntia viikossa. Avustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista. Tuen myöntää Keski-Suomen TE-keskus. Avustusta ei voida myöntää, jos työntekijän työsuhde on alkanut ennen avustuksen hakemista tai työnantaja saa työntekijän palkkaamiseen samalta ajalta muuta valtion tukea. Avustusta ei myöskään voida myöntää kalatalouteen, maatalouteen, metsätalouteen eikä maataloustuotteiden jalostukseen tai markkinointiin. Myös kilpailutekijät otetaan huomioon. (www.te-keskus.fi)

Tekes on puolestaan teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus, joka rahoittaa ja aktivoi yritysten ja julkisten tutkimusyksiköiden haastavia tutkimus- ja kehitysprojekteja. (<http://www.tekes.fi/>)

Tekesin yritysrahoitus on tarkoitettu Suomeen rekisteröidyille, Suomessa toimiville, tuotteitaan, palveluitaan tai muita liiketoimintansa edellytyksiä kehittäville yrityksille tai muille yhteisöille. Tekesin rahoitusta voi saada

tuotteiden, palveluiden ja prosessien kehittämiseen. Myös liiketoimintaa tukevien konseptien ja brändien kehittämiseen voi saada rahoitusta tietyissä tapauksissa. Tekesin tarkoituksena on edistää uusien innovatiivisten yritysten syntymistä ja kasvua ja rahoitettavaksi valitaan erityisesti sellaisia projekteja, joihin liittyy korkea teknologinen ja kaupallinen riski. Tekes jakaa näin ollen riskejä liittyen yritysten uusiin projekteihin. Näiden projektien avulla yritykset voivat lisätä yhteistyötä ja verkottumista sekä Suomessa että kansainvälisesti. (www.tekes.fi)

Tekes rahoittaa tietyn prosenttimäärän näistä projekteista ja prosenttiosuus määräytyy projektin haastavuuden ja markkinaavalmiutta edeltävän riskin perusteella. Pienet ja keskisuuret yritykset saavat kehitystoimintaan suhteellisesti enemmän rahoitusta. Aiemmin maksetut Tekesin tuet saattavat vaikuttaa jatkossa saatavien tukien suuruuteen. Vaihtoehtoja ovat avustus, laina tai niiden yhdistelmä. Avustusta voi saada tutkimuksellisiin ja haastaviin projekteihin, jotka luovat pohjaa tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi. Myös projekteja valmisteleviin esiselvityksiin voi saada avustusta. Laina puolestaan on tarkoitettu erityisesti projekteihin, joissa syntyy markkinoitava tuote tai palvelu. Kriteereinä projektien valinnassa käytetään muun muassa tavoiteltava liiketoiminta, kehitettävän teknologian, innovaation tai osaamisen haastavuus, yhteistyö ja verkottuminen sekä vaikutus yhteiskuntaan ja ympäristöön. Palvelukonsepteille on olemassa omat lisäperusteensa. Näihin kuuluu esimerkiksi uutuusarvo, toistettavuus, teknologian ja menetelmien hyödyntäminen sekä hankkeen selkeä projektointi. (<http://www.tekes.fi>)

4.1.4. Starttiraha

Starttiraha on palvelu, jota haetaan työvoimatoimistolta. Hakemus tapahtuu lomakkeella. Avustuksen tarkoituksena on edistää uuden yritystoiminnan syntymistä ja työttömän työnhakijan omaehtoista työllistymistä. Starttirahalla turvataan yrittäjän toimeentulo sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän. Starttirahaa voi saada noin 527 - 670 euroa kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Starttirahaa haetaan työ- ja elinkeinotoimistolta työ- ja elinkeinoministeriön lomakkeella, jossa selvitetään muun muassa yrityksen toiminta- ja rahoitussuunnitelma. Hakemus liitteineen jätetään sille työ- ja

elinkeinotoimistolle, jossa henkilö on työnhakijana. Päätöksen starttirahan myöntämisestä tekee työ- ja elinkeinotoimisto, joka ottaa huomioon muun muassa alan yritysten kilpailutilanteen ja uuden yritystoiminnan tarpeen paikkakunnalla. (<http://www.mol.fi>; www.starttiraha.fi)

Hakijan ja tulevan yrityksen edellytykset varmistetaan huolellisella liiketoimintasuunnitelmalla, tarvittavalla yritysneuvonnalla ja yrittäjäkoulutuksella. Starttirahaa saavien aloittavien yrittäjien määrä on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosien aikana, esimerkiksi Tampereen työvoimatoimistossa tehtiin vuonna 2003 starttirahan myöntämispäätöksiä 130 kappaletta, mutta vuonna 2006 jo 400 kappaletta. (<http://www.tyollisyysportti.fi>)

4.2. Koulutuspalvelut ja neuvontapalvelut

Yritys-Suomi- sivustolta löytyy luettelo kaikista aloittavan yrittäjän saatavilla olevista koulutuspalveluista. Luettelo sisältää muun muassa seuraavat palvelut:

- TE-keskusten tapahtumakalenterit, joihin on listattu TE-keskusten erilaiset tulevat tapahtumat, kuten seminaarit, koulutukset ja messut.
- Kuluttajavirasto, jonka www-sivuilla on Yritykselle-osio, johon on koottu ohjeita ja linjauksia yrityksille. Kuluttajansuojalaki käsittelee myös yrittäjän oikeuksia.
- Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) on alueensa työmarkkinoiden asiantuntija, jonka tärkein tehtävä on työn välittäminen. Se tarjoaa työnantajalle apua henkilöstön hankintaan, mutta tarvittaessa myös sen kehittämiseen ja vähentämiseen. Työ- ja elinkeinokeskus
- TE-keskus järjestää aloittavalle yrittäjälle yrityksen perustamiseen liittyviä valmennuksia, joilla käydään läpi yritystoiminnan aloittamiseen liittyviä asioita, kuten muun muassa liikeideaa, eri yritysmuotoja, yrityksen taloutta, rahoitusta ja markkinointia.

- Finnpro järjestää Suomessa vuosittain 30-40 seminaaria, joissa osallistujat saavat kansainvälistymistavoitteita tukevaa tietoa. Suuri osa seminaareista on maksuttomia.

(<http://www.yrityssuomi.fi>)

Samaisella Yritys-Suomi- sivustolla on lueteltuna myös tarjolla olevia neuvontapalveluita. Näihin kuuluu muun muassa:

- Kaupparekisterin neuvontapalvelu, joka palvelee kaupparekisteri-ilmoituksiin liittyvissä kysymyksissä sekä antaa tietoa rekisteröinnin merkityksestä ja oikeudellisista vaikutuksista.
- TE-keskuksen Yrityspalvelupisteet, joissa voi hoitaa kaikki yrityksen perustamiseen liittyvä asiat, kuten tehdä ja maksaa rekisteröinti-ilmoituksen tai tilata kaupparekisteriotteen.
- TE-keskukset, jotka tarjoavat tarjoavat monipuolisia palveluja yritystoiminnasta kiinnostuneille, yritystoimintaa käynnistäville ja jo yritystoimintaa harjoittaville.
- Alueelliset uusyrityskeskukset, jotka tarjoavat asiakkailleen maksutonta ja laatuvarmistettua yrityksen perustamisneuvontaa.
- Verohallinnon valtakunnalliset neuvontanumerot, joista saa verotukseen liittyvää apua.

(<http://www.yrityssuomi.fi>)

5. KERTOMUKSIA YRITTÄJYYDESTÄ SUOMESSA

5.1. Mies, tietokoneohjelmistoala, yrittäjänä noin seitsemän vuotta

Haastateltava on pyörittänyt nykyistä yritystään 7 vuotta. Sen toimiala on tietokoneohjelmistot ja liikeideana on tuottaa asiakaslähtöisesti tuotannon- ja toiminnanohjauksenohjelmistoja. Yritys kehittää siis itse omat tuotteensa. Haastateltava kertoo päätyneensä yrittäjäksi siten, että oli ensin töissä sellaisessa yrityksessä, joka meni konkurssiin 90-luvun laman aikana. Tämä yritys halusi jonkun jatkamaan liiketoimintaa ja hänelle ehdotettiin uuden firman perustamista. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Haastateltava kertoo, että hänen mielestään yrittäjä on Suomessa niin sanotusti lain suojaton ilman turvaa, toisin kuin toisen palveluksessa olevat. Yrittäjä vastaa kaikesta kun taas työntekijä ei vastaa käytännössä mistään. Yrittäjä joutuu tekemään töitä moninkertaisen määrän työntekijään verrattuna ja saa vielä pienemmän palkan siitä. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Haastateltavan mukaan ei tarjolla ollut tukea, silloin kun hän aloitti yritystoiminnan. Hänen mielestään Suomen systeemissä on suurin epäkohta se, että yritys saa tukea vasta silloin kun ei sitä varsinaisesti enää tarvitse. Tuen myöntävät tahot katsovat ensin, että onko yritys elinkelpoinen ja antavat tukea vasta sitten. ”Tämän pitäisi toimia niin, että tukea annetaan myös sellaisille yrityksille, joille tuen antaminen on ehkä suurempi riski. Mikäli tukea ei anneta myös sellaisille yrityksille, jotka eivät ole enää niin elinkelpoisia, tukien myöntäminen pitäisi lakkauttaa kokonaan.” Hän sanoo, että silloin kun olisi oikeasti yritystoiminnassa tukea tarvinnut, ei hän tukea saanut ja sitten kun ei enää olisi tarvinnut, hän sai tukea. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Haastateltava kertoo, että suurimmat negatiiviset puolet yrittäjyydessä on se, että Suomessa ei olla yritysmyönteisiä. Yrittäjä on lainsuojaton ja tämä laajenee myös siihen, että lainsuojattomuus koskee yrittäjän perhettä. Myöskään perheenjäsenet eivät saa normaaleja tukia, mitä muut saavat. Sanotaan, että yrittäjällä on vapaus tehdä mitä haluaa, mutta hänen mukaan todellisuus on se, että yrittäjä joutuu tekemään nimenomaan sellaisia töitä, joita hän ei halua tehdä. Jotkut tietysti onnistuvat rikastumaan yrittäjyydellä, mutta vain äärimmäisen harvat siihen pystyvät. Yrityksen perustaminen oli kuitenkin melko helppoa. Jonkin verran tuli vastaa byrokratiaa, mutta ei liikaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Kysyttäessä yrittäjien tukisysteemistä konkurssitilanteessa, haastateltava kertoo, että teoriassa yrittäjä saisi tässä tilanteessa tukea (maksamalla kuukausi maksuja yrittäjien työttömyyskassaan). Harva yrittäjä pystyy kuitenkin maksamaan niin paljon vakuutusmaksuja, että sillä pystyisi

takaamaan kunnon työttömyysturvan. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Haastateltava mainitsi myös, että Suomessa yrittäjät eivät saa sellaisia etuuksia, joita muut ihmiset saavat. Asia on nimenomaan toisinpäin, koska muut ihmiset saavat sellaisia etuja mitä yrittäjät eivät saa (esimerkiksi juuri työttömyyskorvaus). Haastateltava kertoo, että verosysteemi on Suomessa epäoikeudenmukainen, ja hänen mukaansa verotuksen suurin epäkohta on palkannosto. Kun halutaan nostaa palkkaa yrityksestä, tulee siihen niin paljon lisämaksuja, että summa moninkertaistuu. Yrittäjä maksaa ensin työntekijöille palkkaa ja siitä palkasta tuplaten veroja ja jäljelle jäämästä summasta maksaa itselleen palkkaa ja siitäkin menee vielä veroa. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

Yhteiskunnallisesti ajateltuna haastateltava on asemaansa yrittäjä hyvin tyytymätön. Kun on ollut pitkään yrittäjänä, ei enää tahtoisi olla välttämättä toisen palveluksessakaan. Hän sanoo, että ei tahtoisi poliitikkojen päättävät yrittäjien asioista. Silloin päätösvalta olisi laajempaa, eikä riippuisi poliittisista johtajista, eli muutamista ihmisistä, jotka vallan todellisuudessa omaavat. (Henkilökohtainen tiedonanto 28.2.2009)

5.2. Nainen, koulutusala, yrittäjänä noin vuoden

Haastateltavalla oli pitkä ura yliopiston palveluksessa, ja hänellä on kasvatustieteiden tutkinto. Vuonna 2008 haastateltava osti yrityksen ja alkoi pitämään koulutuksia oman yrityksen nimissä. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2009)

Haastateltavan mukaan selkein ero toisen palveluksessa olemisessa on palkansaanti. Yrittäjänä palkansaanti on huomattavasti epävarmempaa. Aloittaessaan yrittäjyyden hän sai työvoimahallinnon myöntämää starttirahaa 12 kuukauden ajan. Hän kertoo, että Suomessa yrittäjänä toimimisen haittapuoli on se, että verotuksessa tunnutaan rankaisevan yrittäjyydestä. Esimerkiksi yhteisövero, joka sisältää kirkollisveron, on sellainen vero, jota ei yrityksiltä pitäisi veloittaa. Haastateltava ei kuulu kirkkoon, eikä näin ollen

hyväksy yhteisöveron maksua. Yrittäjyyden positiivisena puolena hän pitää sitä, että yrittäjä voi hyvin pitkälti määrittää ja organisoida oman työpäivänsä ja useimmiten ala on sellainen mikä todella kiinnostaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2008)

Niin kuin edellä mainittu, haastateltava osti oman yrityksen, joten ei näin ollen ole ollut perustamassa yritystä. Yrityskauppojen teko oli helppoa, mutta varainsiirtovero piti tietysti maksaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2009)

Haastateltava kertoo, että on yrittäjien työttömyyskassan jäsen, mutta ei osaa sanoa, onko tästä suurta hyötyä, mikäli yritys menee konkurssiin. Hän sanoo kuitenkin, että verrattuna toisen palveluksessa oleviin henkilöihin, yrittäjä usein valitsee itselleen melko alhaisen tulotason. Mikäli yrittäjä saa työttömyyspäivärahaa, on korvaus pieni verrattuna siihen, mitä muut palkansaaajat saavat. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2009)

Yrittäjän näkökulmasta verotuksessa on sellaisia veroja, joille ei ole perusteita. Tästä esimerkkinä juuri yhteisövero, joka yritysten pitää maksaa. Hänen mukaansa systeemin pitäisi olla sellainen, että kirkko ja yritykset pidetään erillään. Suomessa yrittäjä on herkästi moninkertaisen verotuksen kohteena, toisin kuin muissa maissa. Lisäksi verojen maksusysteemistä voisi sanoa, että välillä tuntuu siltä, kuin yrittäjä toimisi verottajan sihteerinäkin. Verotili uudistus on askel oikeaan suuntaan, mutta valitettavasti nämä muutokset olisi pitänyt tehdä jo 20 vuotta sitten. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2009)

Haastateltavan mukaan luultavasti yrittäjyyden suurin epäkohta vaihtelee yrittäjän toimialan mukaan. Omaan toimialaa mietittäessä suurin epäkohta on se, että hän ei saanut mistään tukea omalle toiminnan ja osaamisen tuotteistamiselle. Kaikki tuki on pääsääntöisesti teknologiapainotteista ja yrittäjän on mahdotonta saada sellaista tukea, jolla voisi turvata oman palkkansa, jotta voisi oman osaamisensa tuotteistaa. Silloin kun yrittäjä aloittaa, ei riitä aika siihen, että tekee niin ison tuotekehittelyprojektin pelkästään starttirahan saannin aikana. Starttirahaa saa vain maksimissaan 18 kuukautta ja ainakin haastateltavalla tämä aika meni yrittäjyyden opetteluun. Hän ei olisi voinut kuvitellakaan, että olisi tuona aikana pystynyt

tekemään vielä isoa projektia rinnalla. (Henkilökohtainen tiedonanto 12.3.2009)

5.3. Mies, mainosala, yrittäjänä noin kolme vuotta

Haastateltava on mainosalanyrittäjä, joka on aluksi toiminut toiminimellä, ja sittemmin tullut osaomistajaksi osakeyhtiöön. Tämä osakeyhtiö on vuonna 2004 perustettu mainonnan ja markkinoinnin kumppani mainos- ja mediatoimistoille, sekä suoraan loppuasiakasyrityksille. Tämä yritys tarjoaa monipuolista palvelua, joka kattaa 3D- animaatiot ja mallinnukset, mainosvalokuvauksen sekä printti- ja www-tuotannon. Haastateltava on ollut yrittäjänä noin kolme vuotta ja kertoo, että päätyi yrittäjäksi opiskelujen yhteydessä, jolloin perusti omalla toiminimellä olevan yrityksen. Opiskelujen aikana hän teki työharjoittelua Jyväskyläläisessä yrityksessä, joka suosittelee hänelle oman yrityksen perustamista. (Henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2009)

Kysyttäessä eroja yrittäjyyden ja toisen palveluksessa olemisesta, haastateltava kertoi, että hänen mielestään toisen palveluksessa ei tarvitse huolehtia muusta kuin siitä että hoitaa työnsä moitteettomasti. Lomat kertyvät ja työpaikka huolehtii vakuutusmaksut sekä muut henkilökulut. Huono puoli voi hänen mukaansa olla se, että ura ei etene, eivätkä tulot nouse merkittävästi. Päivät ovat samanlaisia eikä usein voi vaikuttaa yrityksen toimintatapoihin. Virkistyspäivät sekä muut yritys edut ovat yleensä hyvä lisä toisen palveluksessa olemisessa. Yrittämisessä on vapaus tehdä, toteuttaa ja oppia. Yrittäminen on henkisesti raskasta eikä tuloista voi olla varma. Jatkuvasti joutuu kehittämään ammattitaitoa sekä olla ajanhermoilla mitä tapahtuu maailmalla. Yrittäjänä joutuu hoitamaan itse tai ulkoistamaan kirjanpidon sekä maksamaan kaikki vakuutus sekä työeläkemaksut, joita ei tule ajatelleeksi kun on toisen leivissä. Ennakkoverot sekä arvolisävero maksut ovat myös maksettavana. Yrittäminen ei ole helppoa ja sitä ei voi suositella kaikille. Haastateltava kertoo saaneensa starttirahaa valtiolta sekä apua Jykesiltä ja Tekesiltä (lähinnä kontakteja ja neuvontaa). (Henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2009)

Yrittäjyyden huonoja puolia Suomessa hänen mukaan on se, että tuloista, lomista sekä selviytymisestä yleensä ei ole varmuutta. Aina töissä ei pysty tai osaa irtautua. Ennakkoverojen maksaminen tuntuu hullulta. Positiivisia puolia Suomessa yrittäjänä olemisessa on se, että on julkislaitoksia, joista saa apua yrittämiseen. ”Ei ole vertailu kohtaa muiden maiden käytäntöjä kohtaan joten en osaa sanoa onko tänne hyvä perustaa yritys.” Perustaminen oli kuitenkin hänen mukaansa helppoa kun ottaa kaiken avun vastaan julkisista laitoksista. Etuisuudet ovat lähinnä vapaus ja päätökset omiin tekemisiin. ”Ei ole kauhean pitkää kokemusta yrittäjänä, mutta tuntuu että veroja maksetaan paljon. Eli pidän verotusta kovana.” (Henkilökohtainen tiedonanto 9.3.2009)

5.3. Mies, metalliala, yrittäjänä noin 24 vuotta

Haastateltava omistaa metallialan mikroyrityksen ja on ollut yrittäjänä jo 24 vuotta. Hänen isä oli luopumassa yrityksestään ja hän päätti ottaa firman omiin nimiinsä. (Henkilökohtainen tiedonanto 5.3.2009)

Haastateltava kertoo, että hänellä on sen verran pieni yritys, että on oltava joustava tekemään erilaisia hommia ja tulot ovat epäsäännöllisempiä. Tietysti myös työajat venyvät pitkiksi ja nämä ovat lähinnä yrittäjyyden huonot puolet. Sen lisäksi on olemassa aika suuria riskejä yrityksen perustamisessa. Hän kertoo, että ei hakenut minkäänlaista tukea yrittäjyyteen, eikä ole tietoinen olisiko sellaista ollut saatavilla. (Henkilökohtainen tiedonanto 5.3.2009)

Haastateltavan mukaan verotus on nykyään melko selkeä ja veroja ei hänen mielestään makseta liikaa. Verojärjestelmä on looginen ja siinä on selvät pelisäännöt. Hänen mukaansa nykyään jo arvostetaan yrittäjiä, ja ehkä joskus liikaakin. Taloudellisia etuja ei haastateltavan mukaan yrittäjänä juuri saa, mutta ajankäytön vapaus on selvä etu verrattuna toisen palveluksessa olemiseen. (Henkilökohtainen tiedonanto 5.3.2009)

Ainoat muutostoiveet menevätkin asiakkaiden suuntaan. Lähinnä siten, että ihmiset ymmärtäisivät enemmän aitojen asioiden ja tuotteiden päälle. Ettei aina halvin mahdollinen teollisuus ruoka ja romu kelpaisi. Yhteiskunta hyötyisi kotimaisen työn kysynnän lisääntymisestä. Kaikkien yritysten ei tarvitsisi

kasvaa suuriksi koska pienetkin voivat kilpailla laadulla. Maan talouskin olisi vakaammalla pohjalla koska pienet yritykset eivät heiluttelisi valtion budjettia lomautuksilla muilla uhkauksilla. (Henkilökohtainen tiedonanto 5.3.2009)

6. VEROUUDISTUKSIA

Suomen Yrittäjäsanomien uutisoi helmikuussa 2009 verouudistuksista, joita on ollut suunnitteilla jo pidemmän aikaa. Verohallituksen pääjohtaja Mirjami Laitinen teki vuonna 2001 hallitukselle ehdotuksen niin sanotusta verotilistä. Vuonna 2004 ehdotus päätettiin toteuttaa ja viime vuoden lopulla tästä niin sanotusta verotilistä annettiin lakiehdotus. Verotilillä tarkoitetaan verovelvolliskohtaista tiliä, jolle Verohallinto kirjaa maksettavaksi tulevat suoritukset velvoitteina ja verovelvollisen jo maksamat suoritukset hyvityksinä. Asiakas maksaa kestopöytäkirjan avulla kaikki velvoitteensa yhdellä tilisiirrolla omalle verotililleen. Näin ollen rahan edestakainen liikuttelu vähenee huomattavasti. (Auramo, H. 2009, s.10)

7. UUSI-SEELANTI

Uusi-Seelanti sijaitsee suunnilleen 1600 kilometrin päässä Australiasta. Siellä asuu noin 4,7 miljoonaa ihmistä ja he ovat jakautuneet kahdelle saarelle, pohjois- ja eteläsaarelle. Uuden-Seelannin asukkaat ovat pääosin Eurooppalaisia, suurimmaksi osaksi englantilaisia ja noin 15 prosenttia populaatiosta on maoreja eli Uuden-Seelannin alkuperäiskansaa. 1860-luvulla alkoi sota englantilaisten ja maorien välillä ja se jatkui aina vuoteen 1872 asti. Sodan lopuksi maorit ja englantilaiset tekivät sopimuksen maiden jaosta. (Butler, S. 2006. s. 19, 28)

Nykyään Uusi-Seelanti on hyvin moderni maa ja se on ottanut vaikutteita esimerkiksi Amerikasta. Käsitys siitä, että Uusi-Seelanti on lampaiden ja meijerituotteiden maa, jossa on lampaista enemmän kuin ihmisiä, ei ole täysin väärä, mutta ei täysin kuvasta nykyistä todellisuutta. Nykyään Uudessa-Seelannissa on 12 lammasta yhtä ihmistä kohti ja maatalous on vielä talouden tukipilari, mutta myös turismi, viiniteollisuus ja elokuvateollisuus ovat saaneet jalansijaa. (Butler, S. 2006, s.37)

8. YRITTÄJYYS UUDESSA-SEELANNISSA

8.1. Taustatietoa

Pienet yritykset ovat Uuden-Seelannin elinvoima. Sadasta yrityksestä noin 90 on pienyrityksiä ja ne edustavat yli yhtä kolmasosaa kansantalouden tuotosta ja työllistää lähes puolet yksityisen sektorin työvoimasta. Yli 50 000 yritystä perustetaan vuosittain ja näistä suurin osa työllistää alle 19 henkilöä. Suuri määrä näistä perustetuista yrityksistä kuitenkin kaatuu. 1995 vuonna perustetuista yrityksistä vähän yli puolet oli toiminnassa vuonna 1997. Vuoteen 2002 mennessä alle yksi kolmasosa oli vielä toiminnassa. Kuitenkin vain 16 prosenttia näistä yrityksistä epäonnistuu taloudellisen tilanteen heilahteluista, epäsuosiollisen lainsäädännön tai huonon onnen takia. Loput kaatuvat tavallisimmin kokemattomuuteen tai tietämättömyyteen. (G. Hoole & W. Glass, 2004 s. 9)

8.2. Yritysmuodot

8.2.1. Sole trader, trust ja partnership

Yrityksille on olemassa eri muotoja myös Uudessa-Seelannissa.

Yksinkertaisin ja ehkä helpoin muoto on Suomen toiminimeä vastaava *sole trader*. Tämä tarkoittaa sitä, että ei tehdä eroa toiminimen ja yksityisen henkilön välillä. Näin ollen yrittäjä vastaa yrityksen veloista henkilökohtaisesti. Etuina tämän yritysmuodon valitsemisessa Uudessa-Seelannissa pidetään pieniä aloituskustannuksia, vapautta lakisääteisissä asioissa, sekä sitä, että kaikki tuotot menevät omistajalle sekä on helppoa vaihtaa yritysmuotoa. Huonoja puolia on taas täysimääräinen henkilökohtainen vastuu, jatkuvuuden puute sekä vaikeus kerätä pääomaa. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 42)

Trust ei varsinaisesti ole yritysmuoto, mutta se vastaa lähinnä Suomen yhdistystä tai säätiötä. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 45) Sole trader-yrittäjän verotus tapahtuu yrittäjän henkilökohtaisen veroprosentin mukaan. Trustia verotetaan 33 prosentin mukaan. (G. Hoole & W. Glass, 2004, s.37)

Partnership on kahden tai useamman henkilön perustama yritys. Kumppanit tekevät sopimuksen oikeuksista ja velvollisuuksista yritystoimintaan liittyen. Hyvät ja huonot puolet ovat kutakuinkin samat kuin *sole trader* –muotoisessa yrityksessä, mutta tietysti mukaan tulevan useamman yhtiömiehen edut ja haitat, kuten esimerkiksi mahdolliset riidat yhtiömiesten kesken. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 42-43) Partnership-muotoisen yrityksen verotus tapahtuu omistajien henkilökohtaisen veroprosentin mukaan. (G. Hoole & W. Glass, 2004, s.37)

8.2.3. Limited liability company

Limited liability company vastaa Suomen osakeyhtiötä. Yritys on oma yksikkönsä, erillään yksilöistä, jotka sen omistavat. Tähän yhtiömuotoon liittyy paljon enemmän valtion säättelyä ja on huomattavasti kalliimpi perustaa kuin *sole trader*- tai *partnership*-yritys. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 44). Yksi uusi-seelantilaisista haastatelluista kertoi haastattelussaan, että *partnership* yrityksessä ei ole perustamiskustannuksia ja *limited liability company*:ssa kustannukset olivat noin 250 dollaria, joka on noin 125 euroa. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009) Tätä yritysmuotoa verotetaan kiinteällä 33 prosentin verolla ja se on kaikkein yleisin yritysmuoto Uudessa-Seelannissa,. (G. Hoole, W. Glass 2004, s. 37)

8.3. Yrittäjyyden hyvät ja huonot puolet

Teoksessa *The Small Business Book* on lueteltu myös yrittäjyyden huonot ja hyvät puolet ja ne vastaavat kutakuinkin Suomalaisen yrittäjyyden hyviä ja huonoja puolia.

Hyvistä puolista löytyy muun muassa:

- Yrittäjä voi olla oma pomonsa
- Tilaisuus tehdä paljon rahaa
- Tilaisuus tuntea saavutusta ja tunnustusta
- Voi kehittää omia ideoita, tuotteita ja palveluita
- Voi tarjota jotain myös yhteiskunnalle

Huonot puolet ovat myös tuttuja myös suomalaisille yrittäjille:

- Epäonnistuessa rahojen menetys, niin omien kuin mahdollisesti myös perheen ja ystävien, jotka ovat sijoittaneet yritykseen
- Töitä on paljon ja työpäivät saattavat venyä pitkiksi
- Tulot saattavat olla epävarmoja
- Yrittäjällä on silti monia muita ”pomoja”, kuten asiakkaat, pankki, valtion virastot ja tavarantoimittajat
- Työstä saattaa tulla vastenmielistä ja siitä voi olla vaikea päästä irti ilman huomattavia rahallisia menetyksiä

(Oliver, L. & English, J. 2002, s. 4-5)

Yleisimmät syyt yrityksen epäonnistumiseen Uudessa-Seelannissa ovat seuraavat:

- Yrittäjä ottaa vastaan neuvoja esimerkiksi perheeltä tai ystäviltä, jotka värittyvät heidän välisen suhteen perusteella; he eivät halua kertoa yrittäjälle totuutta
- Yrittäjä uupuu työntekoon eikä jaksakaan tehdä yrittäjyyden vaatimaa kovaa työpanosta
- Omistaja ei ole tietoinen markkinapaikan luonteesta eli esimerkiksi yliarvioivat potentiaalisten asiakkaiden määrän
- Yrittäjä ei ymmärrä seurata yrityksen tilannetta ajantasaisesti liittyen esimerkiksi taloudellisiin asioihin

(Oliver, L. & English, J. 2002, 12-13)

Suuri osa yrityksistä kaatuu yrittäjän tiedon puutteeseen, kokemattomuuteen tai resurssien puutteeseen. Uudessa-Seelannissa on erilaisia tahoja, joilta voi pyytää apua tarvittaessa. Valtiolla on monenlaisia ohjelmia, joista vain pitää osata valita oikea. *BIZ* -ohjelma on yrityksen hallintaan liittyvä koulutuspalvelu, joka käsittää yrityksen suunnittelun, kirjanpito- ja kassavirtahallinnan sekä niin sanotun mentoroinnin. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 30)

9. APUA YRITTÄJILLE UUDESSA-SEELANNISSA

9.1. Teknologia ja teollisuus

Technology New Zealand auttaa yrityksiä luomaan uutta teknologiaa sekä omaksumaan sitä. Palvelua saa internetistä tai puhelimitse. *Industry New Zealand* puolestaan helpottaa yrityksiä saamaan resursseja, tietoa ja koulutusta. *Industry New Zealand*ilta saa rahallista avustusta oman liikeidean testaamiseen ja kehittämiseen. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 30)

9.2. Neuvontapalvelut

Yksi uusi-seelantilaisista haastatelluista totesi, että neuvontapalveluita olisi ollut yrityksen perustajalle tarjolla paljon, mikäli niitä olisi halunnut hyödyntää. Hän kuitenkin koki olevansa niin pieni toimija, ettei hän tarvinnut näitä palveluita. Valtio ja kunnat järjestävät paljon kursseja ja seminaareja koskien oman yrityksen perustamista. Rahallista tukea ei kuitenkaan ollut saatavilla. Mikäli olisi kyseessä suuri yritys, jonka perustaminen vaatisi paljon investointeja, olisi haastateltavan mukaan mentävä pankkiin anomaan lainaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009)

On olemassa *Small business enterprise* -keskuksia, jotka tarjoavat neuvonta palveluita sekä pääsyn valtion ohjelmiin, joihin kuuluu koulutusta liiketoimintataitoihin, liiketoiminnan helpottamiseen sekä mentorointia ja seminaareja.

Inland Revenue Department (IRD) tarjoaa kirjoja ja neuvontapalvelua, kuten esimerkiksi verokoulutusta, jotta uudet yritykset pystyvät täyttämään verovelvollisuutensa. *DWI* eli *Department of Work and Income* tulotukea ja työllistämispalveluita työttömille. Osana tähän kuuluu myös liiketoiminta koulutusta ja koulutusta työttömille, yrittäjiksi haluaville ihmisille. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 31-32)

Ministry of Agriculture and Forestry (MAF) tarjoaa teknillistä neuvontaa ja tietoja maanviljely- ja metsätalousjulkaisuista. *Trade New Zealand* tarjoaa

puolestaan neuvontaa ja tietoja vientitoimintaan haluaville. (Oliver, L. & English, J. 2002, s.32)

Uudessa-Seelannissa toimii niin sanottuja kaupankäynti yhdistyksiä (*Trade associations*), jotka koostuvat sellaisista ihmisistä, jotka ovat samantyyllisissä liiketoimissa. Kirjan *The Small Business Book* mukaan nämä yhdistykset ovat miltei parhaita tiedon- ja avustuksenlähteitä. Näiden yhdistysten palveluihin kuuluu esimerkiksi tietopalvelut ja julkaisut, tietokoneohjelmistot, yritysten väliset vertailut, neuvoja tai edunvalvontaa työsuhdeasioissa, neuvoja laki- ja viranomaissäädöksistä, verotus neuvoja, vakuutusneuvontaa ja vakuutuspaketteja, tuotteiden yhteistä mainontaa ja promootiota, yhteydenpitoa yritysten ja valtion välillä, PR –palveluita, seminaareja, konferensseja, luentoja ja ohjausta erityiskonsulttien luo. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 34) Yksi haastatelluista kertoi kuitenkin, että hänen kokemuksensa mukaan nämä yhdistykset eivät toimi niin hyvin, koska promootio ei välttämättä jakaudu tasaisesti jäsenyritysten kesken. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009)

Myös kauppahuoneet auttavat yrittäjiä ja heiltä saa neuvoa esimerkiksi lakiasioihin, talousasioihin, verotusasioihin, työsuhdeasioihin, sekä vienti- ja tuontiasioihin. Lisäksi heiltä löytyy kirjasto- ja tietokantapalveluita, koulutusta sekä erilaisia verkostotoiminnan tapahtumia ja tiedotuksia. (Oliver, L. & English, J. 2002, s. 35)

Lisäksi *Statistics New Zealand* tarjoaa erinäisiä luetteloja, kuten esimerkiksi luettelon kuluttajien ostopotentiaalista. Tietokannoista voi hakea tietoa yrityksistä ja populaatiosta jaoteltuna maantieteellisin aluein. (Oliver, L. & English, J. 2002, s.31)

10. KERTOMUKSIA YRITTÄJYYDESTÄ UUDESSA-SEELANNISSA

10.1. Nainen, majoitusala, yrittäjänä noin kaksi vuotta

Haastateltava omistaa Uudessa-Seelannissa niin sanotun bed&breakfast majoituspalvelun. Kyseessä on partnership –pohjainen yritys, joka toimii

haastateltavan kotona. Hän on pyörittänyt yritystä noin kaksi vuotta ja päätyi tähän ratkaisuun sen vuoksi, että ei pystynyt enää käymään normaalisti töissä. Haastattelussa hän totesi, että yrityksen perustaminen Uudessa-Seelannissa oli todella helppoa, mutta töitä joutuu tekemään paljon enemmän verrattuna siihen, että olisi toisen palveluksessa. Uudessa-Seelannissa kuitenkin yrityksen perustaminen ja pitäminen on paljon helpompaa kuin esimerkiksi Euroopassa. (Haastateltava on lähtöisin Alankomaista ja on pitänyt myös siellä omaa yritystä). Suuri syy tähän on esimerkiksi se, että yritysten, joiden liikevaihto on vuodessa alle 40 000 dollaria (noin 20 000 euroa), ei tarvitse maksaa GST –veroa (Suomessa ALV) lainkaan. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009) Suomessa on myös käytössä tämä sääntö, mutta summat ovat huomattavasti pienemmät. Suomessa ALV:tä ei tarvitse maksaa, mikäli tilikauden tulos on alle 8 500 euroa. (www.vero.fi)

Lainsäädäntö on näin ollen helpottanut pienten toimijoiden oloa huomattavasti Uudessa-Seelannissa. Myös kirjanpito on helppoa. Hän voi tehdä sen itse käyttäen vain pientä vihkosta. Hän tekee myös oman verotuksensa itse ja niin kuin sanottu, pienten yritysten ei tarvitse edes rekisteröityä ALV- velvollisiksi. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009)

Varsinaisia etuuksia ei Uudessa-Seelannissa yrittäjille ole. Jonkin verran haastateltavan mukaan saa vähentää verotuksessa, ainakin partnership–yrityksessä. Tällaisia vähennyksiä voi tehdä esimerkiksi asuntolainasta, koska asuntoa käytetään yritystoimintaan. Yksi suuri etu pienille yrittäjille on se, että veroneuvojat jopa tulevat kotiin neuvomaan kuinka verotus toimitetaan, mikäli näin haluaa. Hän sanoo, että ero verovirastoissa ja niiden ihmisissä on suuri Uuden-Seelannin ja Euroopan välillä. Euroopassa veroviranomaisia jopa pelätään, mutta Uudessa-Seelannissa ainakin pienyrittäjät saavat paljon asiallista apua. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009)

Haastateltava mainitsi, että Uudessa-Seelannissa on valittu uusi hallitus, joka suhtautuu hyvin pienituloisiin ihmisiin ja aikovat tehdä myönnytyksiä pienyrittäjille. Hänen mielestään hallitus ymmärtää sen, että maan liike-elämä on pidettävä hengissä. Haastateltava on sitä mieltä, että yrittäjyyttä ei pelätä Uudessa-Seelannissa. Hän kertoo, että ei ole koskaan nähnyt niin paljoa

yrittäjiä, kuin tässä maassa. Monet ihmiset pyörittävät pieniä yrityksiä päivätyön rinnalla. Myös monet todella nuoret alkavat pyörittämään omaa firmaa ja jo lukiotasolla on yrittäjyyskursseja, jotka stimuloivat nuoria kohti yrittäjyyttä. (Henkilökohtainen tiedonanto 11.2.2009)

10.2. Mies, sähköala, yrittäjänä noin puoli vuotta

Haastateltu henkilö tekee erialaisia sähkötöitä limited liability companyn muodossa. Yritys on melko tuore, koska sen toiminta on aloitettu vasta noin puoli vuotta sitten. Haastateltava oli menettänyt työpaikkansa, jonka jälkeen oli tehnyt päätöksen perustaa oman yrityksen. Haastateltava mainitsi, että oli miettinyt oman yrityksen perustamista jo aikaisemmin, mutta se tuli ajankohtaiseksi sen jälkeen kun hän oli menettänyt työpaikkansa. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Hankalinta oman yrityksen pitämisessä on haastateltavan mukaan se, että pitää itse löytää töitä ja pitää hoitaa oma markkinointi. Yrittäjällä on näin ollen kiire tehdä varsinaisia töitä ja sitten on vielä muut oheistyöt, kuten esimerkiksi laskutus. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Hän kertoi, että ei tarkistanut olisiko saanut jotain apua yrityksen perustamiseen. Haastateltava on sitä mieltä, että verotuksellisesti yrittäminen on melko monimutkaista Uudessa-Seelannissa ja kirjanpitäjät ovat liian kalliita pienyrittäjälle. Uudessa-Seelannissa yrityksen menestys riippuu paremminkin siitä ketä tuntee, kuin siitä mitä tietää. Yrityksen perustaminen oli kuitenkin haastateltavan mielestä helppoa. Siihen ei tarvita muita lupia kuin se millä saa ammattiaan toteuttaa, tässä tapauksessa lupa sähkötöiden tekoon. Tarvittavat lomakkeet voi täyttää kirjanpitäjällä. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Varsinaisista tuista ei haastateltava ollut tietoinen, mutta kertoi olevansa vakuutettu esimerkiksi sen varalle, että joku hänen tekemänsä työ menee vikaan. Hänen tiedossaan ei ole sellaisia tukia, joita saisivat vain yrittäjät. Hänen mukaansa veroprosentti Uudessa-Seelannissa on melko korkea. Se, minkälaisen hinnan voi työlleen tai tuotteelleen asettaa, riippuu paljon

alueesta, jolla työskentelee. Haastateltava pitää siitä, että hänellä ei ole enää pomoa ja on hyvin tyytyväinen asemaansa yrittäjänä. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

10.3. Mies, majoitus- ja mainosala, yrittäjänä noin kaksi vuotta

Haastateltava omistaa kaksi yritystä Uudessa-Seelannissa. Ensimmäinen on majoituspalvelu (partnership), joka toimii hänen kotonaan Uuden-Seelannin pohjois-osassa. Toinen yritys (limited liability company) on mainostuspalvelu, joka tarjoaa jakelupisteitä asiakkaiden käyntikortteille. Majoituspalvelua hän on pyörittänyt noin kaksi vuotta ja mainospalvelu on vasta viiden kuukauden ikäinen. Majoituspalvelun hän perusti aluksi vain niin sanotuksi sivubisnekseksi, mutta menestyksen myötä toiminta laajeni. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009)

Haastateltavan mukaan yrittäjänä olemisen etuja toisen palveluksessa olemiseen verrattuna on se, että voi itse määritellä omat työaikansa. Työn panos näkyy yrittäjänä paljon selvemmin kuin toisen palveluksessa. Rahoitus apua ei ole juuri saatavilla, mutta muuta avustusta kyllä. Hän ei käyttänyt tarjolla olevaa apua, koska pystyi tekemään kaiken itse. Ainoastaan kirjanpitäjän apua hän käytti, jotta sai tietoa niistä vaatimuksista, joita yrityksen taloudellisella puolella oli. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009)

Ainoa haittapuoli yrittäjyydessä haastateltavan mukaan on se, että tulot eivät ole aina vakaat. Uudessa-Seelannissa ei kuitenkaan ole niin suuria riskejä, että se olisi estänyt yrityksen perustamista. Mikäli yritys menee konkurssiin, ei tämä ole niin vakava asia, koska mikäli kaikki maksut on maksettu ja asiat hoidettu lain puitteissa, voi niin sanotusti aloittaa puhtaalta paperilta. Euroopassa asia on toisenlainen, koska konkurssia kantaa mukanaan pahimmissa tapauksessa lopun elämänsä. Henkilökohtainen konkurssi on helppo välttää, koska yritykseen ei tarvitse investoida täällä niin paljon rahaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009)

Haastateltavan mukaan partnershipin perustaminen Uudessa-Seelannissa on todella helppoa. Siitä tarvitsee vain sopia toisen osapuolen kanssa ja se

riittää. Ainoastaan tilikauden lopussa tulee ilmoittaa verovirastolle, että partnership on muodostettu ja, että tulot sekä menot jaetaan kumppaneiden kesken. Myös limited liability company on siinä mielessä helppo perustaa, että sen voi tehdä kätevästi internetissä. Perustaminen maksoi vain noin 250 dollaria (noin 125 euroa). Mikäli tekee töitä kotoa käsin, saa verotuksessa vähennyksiä talosta. Verotuksen voi Uudessa-Seelannissa valita menemään joko yrityksen verona, tai henkilökohtaisena verona. Veron määrä riippuu kokonaistuloista ja mikäli valitaan henkilökohtainen verotus, veroprosentit ovat joko 21, 39 tai 42. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009)

Kokonaaisuudessaan haastateltava on hyvin tyytyväinen asemaansa yrittäjänä Uudessa-Seelannissa. Ihmiset ovat yrittäjyysmyönteisiä ja monilla ihmisillä on yrityksiä, joko päätoimisena työnä, tai sivutoimena. (Henkilökohtainen tiedonanto 2.3.2009)

10.4. Mies, maahanmuuttoala, yrittäjänä noin 16 vuotta

Haastateltava on pyörittänyt Uudessa-Seelannissa noin kuudentoista vuoden ajan maahanmuutto- ja sijoituspalvelua. Yritys on myyty pois vuonna 2007, mutta haastateltavalla on paljon kokemusta liiketoiminnasta Uudessa-Seelannissa. Haastateltava on alun perin kotoisin Vietnamista, mutta on asunut monia vuosia Saksassa, ja muuttanut Uuteen-Seelantiin vuonna 1989. Ajatus yrityksen perustamiseen lähti siitä, kun hän halusi auttaa saksalaisia ystäviään maahanpääsyssä. (Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2009)

Yrittäjyyden haittapuolena hän mainitsi sen, että kun toisen palveluksessa oleva henkilö voi vain unohtaa työasiat heti viiden jälkeen, kun työpäivä loppuu, yrittäjä ei voi näin tehdä. Ajatukset pyörivät omassa yrityksessä myös vapaa-aikana. Yrittäjänä joutuu myös kestäämään paljon stressiä.

Yrittäjyydessä positiivinen puoli on se, että sillä voi ansaita hyvin rahaa ja pystyy toimimaan itsenäisemmin. Kun haastateltava perusti yritystä, ei ollut saatavilla minkäänlaista tukea tai apua. Hän pyysi neuvonta-apua, mutta se olisi maksanut liikaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2009)

Haastateltava pitää Uuden-Seelannin verotusta liian kovana. Limited liability company:a verotetaan 33 prosentin mukaan ja tämä on hänen mukaan suhteellisen korkea. Markkinat Uudessa-Seelannissa ovat myös melko pienet ja tämä on yksi selvä haittatekijä yrittäjyydessä. Lähin suuri markkina-alue on Australia, mutta Australialla on ja kaikki osaaminen ja tuotteet mitä Uusi-Seelanti voisi tarjota. Vientikustannukset ovat myös melko korkeat. Uudessa-Seelannissa on haastateltavan mukaan kuitenkin todella helppo perustaa yritys ja tämä on selvästi yksi positiivisimmista puolista. Tässä maassa Limited liability company:n perustaminen maksoi vain noin 350 Uuden-Seelannin dollaria (noin 175 euroa), joka oli lakimiehen palkkion määrä. Yrityksen perustaminen lakimiehen kautta onnistuu jopa muutamassa päivässä. Näin ollen varsinaista osakepääomaa ei tarvita ja yritykseen voidaan sijoittaa esimerkiksi vain kymmenen dollaria (viisi euroa) ja asia on sillä selvä. Saksassa osakepääomaan olisi tarvittu huomattavia määriä rahaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2009)

Konkurssitilanteessa yrittäjä on täysin suojattu. Yrittäjän täytyy vain ilmoittaa, että yritys on konkurssissa ja sen jälkeen kukaan ei voi "koskea" häneen. Valtio jopa auttaa konkurssiin joutuneita antamalla rahaa elämiseen. Tämä johtuu siitä, että monet ihmiset muuttavat Australiaan ja valtio ei halua menettää asukkaitaan. Yksi yrittäjyyden etu on verovähennykset, joita saa tehdä autoista huonekasveihin, sikäli kun ne ovat yrityksen nimiin ostettuja. Jos yrittäjä tienaa esimerkiksi 60 000 dollaria vuodessa ja maksaa siitä itselleen palkkaa 30 000 dollaria, on veroprosentti 33:n sijaan 19,5. Mikäli vero menisi 19,5 prosentin mukaan, jäisi veroa maksettavaksi noin 11 700 dollaria, ja tästä summasta voi vielä vähentää yrityksen käyttöön ostetut tavarat. Jos verotuksen osaa hoitaa hyvin, voi tilanne olla se, että veroa ei tarvitse maksaa juuri lainkaan. Yrittäjän on hyvä olla yrityksessään työntekijänä, jolloin yrittäjän palkasta ei mene niin paljoa veroa, kuin menisi, jos vain nostetaan yrityksestä rahaa. Mikäli yrittäjälle maksetaan yrityksestä palkkaa alle 42 000 dollaria vuodessa, on henkilökohtainen veroprosentti pieni. (Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2009)

Mikäli jotain pitäisi muuttaa Uuden-Seelannin systeemissä, olisi se minimipalkkojen määrä. Työväenpuolue on yhdeksän vuoden "valtakautensa"

aikana nostanut minimipalkan määrää seitsemästä dollarista tunnissa 12 dollariin tunnissa. Pienillä toimijoilla ei ole enää varaa palkata työntekijöitä ja tuotantoa siirretään halvempiin maihin. Haastateltavan mukaan Uudessa-Seelannissa on paljon pienyrittäjiä, ja pieniä yrityksiä perustetaan hyvin paljon. Yksi selittävä tekijä on siihen, miksi yrityksiä perustetaan paljon, mutta harvat selviytyvät. Se johtuu siitä, että yrityksen jouduttua konkurssiin samat omistajat perustavat periaatteessa saman yrityksen, mutta toisella nimellä. (Henkilökohtainen tiedonanto 15.3.2009)

10.5. Nainen, mainosala, yrittäjänä noin kolme vuotta

Haastateltava omistaa mainosalan yrityksen, joka tekee graafista suunnittelua ja esimerkiksi Internet-sivujen suunnittelua. Yritys on muodoltaan limited liability company. Hän kertoo, että on aina haaveillut oman yrityksen perustamisesta, mutta kertoo, että ei olisi perustanut sitä silloin kun asui vielä Euroopassa, koska Uudessa-Seelannissa yrityksen perustaminen on paljon helpompaa. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Suurin ero siinä, että työskentelee itselleen pomon sijasta on se, että välttyään erimielisyyksiltä esimiehen kanssa. On myös paljon vaikeampaa irtautua työstään. Näin ollen tietyllä tapaa yrittäminen on stressaavampaa ja haastavampaa kuin toiselle työskentely. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Yrityksen perustamiseen ei ollut taloudellista tukea saatavilla, mutta erinäisiä kursseja olisi ollut mahdollista käydä. Valtio tukee näin ollen pienyrittäjiä paljon koulutuksen muodossa. Haastateltava itse kävi yhden pienyrittäjyyttä koskevan kurssin. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Yrittäjyyden huono puoli on se, että töissä on lähes koko ajan kiinni ja vapaa-aikaa ei ole paljoa. Työn teko on kuitenkin melko joustavaa ja työssä tapaa monia mukavia ihmisiä. Työtä voi tehdä omalla tavallaan. Yrityksen perustaminen oli myös helppoa. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

Mikäli haluaa tukea konkurssitilanteessa, on itse vakuutettava itsensä. Etuisuuksia yrittäjällä on lähinnä se, että voi ostaa varusteita, kuten esimerkiksi auton yrityksen nimiin ja näistä saa sitten tehdä vähennyksiä. Veroprosentti on hänen mukaansa jokseenkin korkea, mutta verotus on kuitenkin balanssissa, koska ostamistaan varusteista voi tehdä vähennyksiä. Hänellä oli sellainen käsitys, että yrittäjä maksaa kokonaisuudessa vähemmän veroja kuin palkkatyötä tekevä Uudessa-Seelannissa. Hän oli todella tyytyväinen asemaansa yrittäjänä, eikä hänellä ole sen suurempia muutostoiveita. Pieni haittatekijä on se, että verotussysteemi on melko monimutkainen. (Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2009)

11. HALLITUKSEN UUDISTUSOHJELMA 2009

Hallituksen on tekemässä myönnytyksiä pienyrittäjille ja sanomalehti The New Zealand Herald uutisoi niistä 5.2.2009. Näiden muutosten, jotka koskevat lähinnä pienyrittäjien verotusta, sanotaan helpottavan pk-yritysten paineita. Kaikkein hyödyllisimmiksi asioiksi kerrotaan alueellisten veromaksujen pienentäminen, viivästyskorkojen pienentäminen ja PAYE –systeemin yksinkertaistaminen. Muutokset auttavat yrityksiä parantamaan rahavirtaansa ja helpottavat verotaakkaa tänä vaikeana, lama aikana. Esimerkiksi verojen maksun viivästyskorko putoaa 14,24 prosentista 9,73 prosenttiin ja lisäksi yrityksille perustettiin oma 0800-alkuinen neuvontalinja. Tämän muutoksen tarkoituksena on myös poistaa kaikki esteet pk-yritysten laajenemisen tieltä siinä toivossa, että nämä yritykset ottaisivat lisää työntekijöitä. (Slade, M. 5.2.2009)

12. YHTEENVETO

Ero yrittäjien tyytyväisyydellä asemaansa on merkittävä. Kysyttäessä asteikolla yhdestä kymmeneen, kuinka tyytyväisiä yrittäjät olivat asemaansa, uusi-seelantilaiset vastasivat kaikki kahdeksan tai yhdeksän. Suomalaisilla vastaavat luvut vaihtelivat yhdestä seitsemään ja puoleen. Ainoastaan yksi suomalaisista haastatelluista sanoi olevansa tyytyväinen verojärjestelmään, ja siihen miten yrittäjiä kohdellaan Suomessa. Loput haastatelluista olivat selvästi sitä mieltä, että joitakin suuria epäkohtia Suomen järjestelmästä

löytyy. Päällimmäisenä pinnalle nousi liian korkeat maksut. Yksi haittapuoli yrittäjyyteen liittyy kummassakin maassa ja se on se, että töitä joutuu tekemään paljon ja irtautuminen on vaikeaa. Tämä on sellainen asia, joka kutakuinkin liittyy yrittäjyyden luonteeseen maassa kuin maassa.

12.1. Saatavilla olevat tuet ja neuvonta

Saatavilla olevista rahallisista tuista nousi esiin yksi huomattava ero. Uudesta-Seelannista ei löytynyt tietoa juuri mistään rahallisista avustuksista (paitsi teollisuudelle), kun taas suomalaisille oli tarjolla todella monia, eri tavalla kohdistettuja tukia. Uusi-seelantilaiset haastatellut eivät tienneet yhtään rahallista tukimuotoa, mutta monia neuvontakanavia. Suomalaiset olivat hakeneet rahoitusapua ja kaksi heistä oli saanut starttirahaa. Lisäksi yksi haastateltu oli hakenut tukea ja koki, että sitä sai vasta kun sitä ei varsinaisesti olisi enää tarvinnut.

Yksi haastatelluista suomalaisista yrittäjistä mainitsi yrittäneensä hakea tukea osaamisensa tuotteistamiseen. Hän kertoi, että oli saanut starttirahaa, mutta sen hän oli käyttänyt niin sanotusti yrittäjyyden opetteluun. Kun lukee listaa Suomesta saatavilla olevista avuista, tuntuu kummalliselta, ettei tämä yrittäjä ole mitään niistä saanut. Onko näin, että hän ei ole osannut hakea oikeita tukia, vai niin, että hän ei ole soveltunut kandidaatiksi näihin tukiin, joita hän on hakenut? Monet hyvät projektit saattavat näin ollen jäädä ilman tukea, koska ne eivät sovi tiettyyn muottiin.

Suomalaisessa tukisysteemissäkin on siis vielä parannettavaa, vaikka Internetiä selatessa tuntuu siltä, että tukia on paljon. Tilanne ei missään nimessä saisi olla yhden haastatellun kuvailun mukainen, eli sellainen, että tukea saavat vain jo elinkelpoiset yritykset. Mikäli näin on, pitäisi tukien jakaminen todella lakkauttaa kokonaan, sillä se ei ole kannustava aloittavan yrittäjän näkökulmasta. Starttiraha on saatavilla olevista tuista ehdottomasti paras ja eniten hyödynnetty. Se on kohdennettu hyvin, koska sitä voi saada millainen yritys tahansa, kunhan se on niin sanotusti starttivaiheessa.

Suomalaisille näyttäisi olevan tarjolla paljon erilaisia neuvonta- ja koulutusapuja, kun taas vastaavasti Uudesta-Seelannista tietoa niistä löytyi huomattavasti vähemmän. Kuitenkin uusi-seelantilaisten haastatteluissa kävi ilmi, että paljonkin neuvonta-apua olisi saatavilla. Näin ollen Uusi-seelantilaiset olisivat saaneet tukea, mutta he eivät sitä tarvinneet, koska kokivat yrittäjyyden kohtuullisen helpoksi, kun taas suomalaiset eivät olisi mielestään saaneet tarpeeksi tukea vaikka olisivat sitä tarvinneet.

Ainoastaan yksi haastatelluista oli saanut jonkinlaista neuvonta-apua Tekesiltä ja Jykesiltä. Toisin oli tilanne uusi-seelantilaisten haastateltujen kohdalla. Kaikki olivat sitä mieltä, että kun he olivat aloittamassa yritystoimintaa, olisi ollut saatavilla monenlaisia kursseja ja seminaareja. Monet tiesivät jopa se, että mikäli tarvitsee apua verotuksen hoidossa, voi veroneuvojan niin sanotusti tilata kotiinsa. Kukaan ei kuitenkaan ollut käyttänyt näitä palveluita, koska kokivat yrittäjyyden aloittamisen niin helpoksi. Yksi haastatelluista oli käynyt yhden kurssin yrittäjyyteen liittyen. Neuvoa kysyttiin myös tutuilta ja ystäviltä.

Suomessa puolestaan Yritys-Suomi-sivustoilla oli lueteltuina muutamia todella hyvän kuuloisia, aloittavan yrittäjän palveluita, mutta kukaan haastatelluista ei ollut näitä hyödyntänyt. Näistä voisi mainita esimerkiksi TE-keskuksen yrittäjävalmennuksen, TE-keskusten yrityspalvelupisteet sekä alueelliset uusyrityskeskukset. Näiden palveluiden näkyvyyttä tulisikin lisätä huomattavasti, jotta aloittavat yrittäjät tietävät sinne hakeutua.

Yksi uusi-seelantilaisista haastatelluista mainitsi, että Euroopassa joutui melkein pelkäämään verottajaa, kun taas Uudessa-Seelannissa saa paljon asiallista apua. Tämä on ehdottomasti yksi niistä asioista, joka pitäisi ottaa huomioon myös Suomessa. Parantamalla virastojen palvelualttiutta helpotetaan yrittäjien pelkoja.

12.3. Verotus ja maksut

Suomen yrittäjäsanomissa 3 / 2009 on haastateltu asianajaja Kirsi Åkerlundia, joka on Suomen Yrittäjien varapuheenjohtaja. Artikkelissa hän puhuu yritysten

verojärjestelmästä ja toteaa, että nykyilmapiirissä on unohdettu, että verojärjestelmällä on keskeinen merkitys, kun yhteiskunta koettaa motivoida yrittäjiä kasvattamaan yrityksiään. Yhden henkilön yritysten määrä on ollut kasvussa jatkuvasti ja tämä trendi tulee todennäköisesti jatkumaan, mikäli yritysverotuksessa ei ole kasvun kannustimia. Hän kommentoi suunnitteilla olevaa verotilijärjestelmää ja toteaa sen olevan Suomen Yrittäjien toiveiden mukainen, mutta verojen myöhästymismaksut eivät hänen mielestään ole realistisia. Ehdotuksessa myöhästymisestä yrittäjä joutuisi maksamaan 20 prosentin korvauksen verosta. (Suomen Yrittäjäsanomat n:o 3 / 2009)

Uudessa-Seelannissa puolestaan viivästyskoron suuruutta suunniteltiin pudottaen 9,73 prosenttiin. Näin ollen suomalaisia yrittäjiä rangaistaan lähes puolet kovemmalla prosentilla verojen viivästymisestä kuin uusi-seelantilaisia. Monet pienyrittäjät hoitavat Suomessa kirjanpitonsa itse (ainakin yrityksen alkutaipaleella), koska kirjanpitäjät voivat olla liian kalliita ja tällaiselle henkilölle virheet verojen maksussa voi olla hyvinkin todennäköisiä. Näistä virheistä saa maksaa kovan hinnan, mikäli viivästyskorko todella asetetaan 20 prosenttiin.

Verotuksen kevennys oli monen suomalaisen toiveissa, mutta tämä ei välttämättä ole oikea ratkaisu, koska täytyy muistaa, että nämä verorahat ovat suuri syy siihen, minkä takia Suomi on yksi parhaista paikoista asua koko maailmassa. Niillä verorahoilla on rakennettu Suomesta hyvinvointivaltio. Uudessa-Seelannissakin on suhteellisen korkea veroprosentti yrityksille ja tietysti jonkun verran tämä harmitti uusi-seelantilaisia yrittäjiä, koska kukapa ei haluaisi pienempää verotusta. Kukaan heistä ei kuitenkaan kokenut sitä niin suurena ongelmana, kuin suomalaiset. Suomessa on kuitenkin monia verojen ohella maksettavia maksuja ja mahdolliset muutokset yrittäjien maksusysteemiin tulisi keskittää näihin muihin maksuihin. Esimerkiksi palkoista menevät sivukulut ovat tästä hyvä esimerkki. Mikäli näitä maksuja ei haluta pienentää, tulisi maksusysteemiä yksinkertaistaa huomattavasti. Näin ollen yrittäjistä ei enää tuntuisi siltä kuin he maksaisivat monia eri maksuja, moneen eri paikkaan, vaan he maksavat yhden summan yhteen paikkaan. Tämä pienentäisi myös yrittäjien työtaakkaa huomattavasti sellaisilla yrittäjillä, joilla ei ole varaa palkata kirjanpitäjää. Yrittäjyyden pitäisi toimia niin, kuin uusi-seelantilaiset kertoivat, että kuka tahansa pystyy yrityksen perustamaan

ja hoitamaan kaikki maksut ilman minkäänlaisia ongelmia. Verotilijärjestelmä on askel oikeaan suuntaan. Kuten mainittu, oli tässä verotiliehdotuksessa suunnitelma se, että verojen viivästyskorko olisi 20 prosenttia ja juuri nämä maksut ovat niitä, joihin pitäisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa.

12.4 Yrityksen perustaminen ja kasvatus

Suomalaiset totesivat haastatteluissaan, että yrityksen perustaminen ei ollut hankalaa, mutta tätä on vaikea uskoa, kun katsoo listaa osakeyhtiön perustamiseen liittyvistä vaiheista. (kappale 2.1.1 Osakeyhtiö) Uusi-seelantilaiset kertoivat puolestaan, että heidän tarvitsi osakeyhtiötä perustaessaan täyttää esimerkiksi yksi lomake Internetissä tai täyttää muutama lomake kirjanpitäjällä ja se riitti. Aloituskustannukset olivat myös huomattavasti pienemmät. Tämä on ehdottomasti yksi sellainen seikka, johon tulisi Suomessakin kiinnittää huomiota. Kun tehdään yrityksen perustaminen niin helpoksi, että siihen pystyy kuka vain, on jo voitettu yksi askel. Riskinotto tehdään näin ollen huomattavasti helpommaksi.

Mikäli näin tehdään, tulisi myös ottaa huomioon yrityksen elinkaaren toinen pää, joka valitettavasti saattaa olla konkurssi. Uusi-seelantilaiset haastatellut kertoivat, että konkurssi on paremminkin vain yksi vaihe yrityksen elinkaareissa kuin lopullinen tuho (ja vieläpä henkilökohtainen tuho). Asenteissa tällä saralla on paljon korjattavaa. Internetissä oli artikkeli, jossa oli haastateltu opetusministeri Sari Sarkomaata. Artikkelissa hän puhui siitä, että hän kaipaava yrittäjämäistä asennetta kouluihin. Hän kertoo, että koko suomalainen yhteiskunta tarvitsee yrittäjämäistä asennetta, jotta hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pysyy kestäväällä pohjalla tulevaisuudessakin. (Kapiainen-Heiskanen, P. 2008)

”Yrittäjyysmyönteinen asenne kasvaa koko yhteiskunnassa. Jatkossakin koulutuksen merkitys on keskeistä. Huomio on nyt kohdistettava kasvuyrityksiin. Niissä piilevät mittavat mahdollisuudet. Laadimme parhaillaan työ- ja elinkeinoministeriön kanssa uutta innovaatiostrategiaa, jonka avulla haluamme edistää yrittäjyyskasvatusta kaikilla kouluasteilla.” (Kapiainen-Heiskanen, P. 2008)

Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus näkyvät artikkelin mukaan jatkossa selkeinä opintokokonaisuuksina niin lukiossa kuin ammatillisessa koulutuksessa. Yliopistouudistuksen yhteydessä Sarkomaa toivoo yliopistojen avautuvan uusille haasteille, sillä hänen mukaansa yrittäjyys näyttäytyy suomalaisissa yliopistoissa vielä marginaalisena ilmiönä. (Kapiainen-Heiskanen, P. 2008)

Niin kuin opetusministeri totesi, yrittäjyyttä pitää alkaa opettaa kouluissa. Koulutus saattaisi olla kuitenkin tehokkaampi, mikäli se aloitettaisiin jo yläasteikäisistä. Yrittäjäksi ryhtyminen ei pitäisi olla niin vaikeaa, kuin miltä se kansalaisista tuntuu ja systeemiä pitäisi yksinkertaistaa vielä entisestään. Uudessa-Seelannissa yhdellä haastatelluista on kouluikäinen lapsi, ja hän kertoi, että lapset saavat opetusta yrittäjyyteen liittyvistä asioista. Tämä on yksi ehdoton edellytys sille, että saadaan nuoret innostumaan yrittäjyydestä. Kun yrittäjyyttä opetettaisiin jo ennen toisen asteen koulutusta, taataan se, että kaikki nuoret saavat edes jonkunlaiset perustiedot yrittäjyydestä uravaihtoehtona. Nuoret ovat se kohderyhmä, joiden asenteita yrittäjyyttä kohtaan pitää alkaa muuttamaan pikaisesti ja koulu on siinä varsin hyvä kanava.

Parannettavaa Suomen yrittäjyyskulttuurista löytyy ja näihin yllä mainittuihin pääkohtiin kiinnittämällä huomiota pitäisi päästä jo pitkälle. Uuden-Seelannin mallissakin on varmasti omat epäkohtansa, mutta ei olekaan tarkoitus, että heidän järjestelmänsä noudatetaan orjallisesti. Tarkoitus oli etsiä sieltä niitä asioita, jotka ovat yrittäjien kannalta positiivisia ja näitä silmällä pitäen muokata vähitellen Suomen toimintatapaa yrittäjille suotuisammaksi. Tietyt pelisäännöt on ilman muuta säilytettävä, mutta pitää muistaa se, että liian tiukka järjestelmä kääntyy lopulta itseään vastaan. Sääntöjä ei enää tarvita, jos kaikki yrittäjät ovat kadonneet.

13. TUTKIMUKSEN PÄTEVYYS

Aineiston keruuseen liittyy tiettyjä virhemahdollisuuksia. Näiltä pystyttiin kuitenkin välttymään pitämällä mielessä tietyt perusasiat. Haastattelut nauhoitettiin, jotta oli mahdollista palata aineistoon ja tarkistamaan, että onko haastateltua henkilöä tulkittu oikein. Tutkimuksen tiedonantajat valittiin siten, että aineistot olisivat mahdollisimman monipuolisia. Yrittäjiä oli näin ollen

pidempään toimineita ja vähemmän aikaa toimineita. Yrittäjiä oli valittu myös erilaisilta toimialoilta, jotta virhemahdollisuus olisi pienempi.

Jos joku asia jäi yhdessä haastattelussa vaivaamaan, samaa asiaa voitiin kysyä seuraavalta haastateltavalta. Tutkijan piti huolehtia siitä, että haastatellun henkilöllisyys ei paljastu, minkä vuoksi tässäkin tutkimuksessa yrittäjiä on kuvattu heidän ikänsä, sukupuolensa ja yrittäjätaustansa kautta.

Haastateltavat löydettiin niin sanotulla lumipallotekniikalla eli haastateltavat nimesivät itse uusia haastateltavia, joilla tiesivät olevan kokemusta ja sanottavaa yrittäjyydestä. Näin koottu aineisto on melko edustava, sillä yrittäjien näkemykset alkoivat haastatteluissa toistumaan samansuuntaisina ja keskeiset aihepiirit nousivat esille.

Koska aina edellinen haastateltu nimesi seuraavan haastateltavan, oli mahdollista kertoa uudelle kohteelle jonkun tutun henkilön antaneen haastateltavan yhteystiedot. Näin ollen syntyi jonkunlainen luottamus tutkijaan ja haastateltavat pystyivät kertomaan vapaasti mielipiteensä. Haastateltavat kertoivat mielellään omaa elämää koskettavista asioista ja aineistoa saatiin paljon.

Myös aineistoanalyysissä piilee virhemahdollisuuksia, mikäli esimerkiksi tutkija muokkaa haastatellun sanomaa. Itse en ole yrittäjä, joten minulla ei ollut ennakkokäsityksiä siitä mitä aineistossa pitäisi olla. Aineisto on otettu työhön haastateltavien omien ilmausten mukaisena, jolloin se on nimenomaan heidän omaa puhettaan. Kun aineiston keskeiset teemat tulee raportissa esille, myös lukija voi itse arvioida ovatko tutkimuksen päätelmät perusteltuja.

Tutkimus antaa hyvän yleiskuvan siitä, mitkä asiat suomalaisia yrittäjiä haittaavat Suomen järjestelmässä. Asenteiden mittaaminen on kuitenkin siitä vaikeaa, että kyseessä on kokoajan muuttuva asia. Muutoksia systeemiin tehdään kokoajan ja aina suurien muutosten jälkeen tulisi kysellä uudelleen asenteita yrittäjyyttä kohtaan, jotta löydetään ne muutokset, joista todella on hyötyä. Voisinkin ehdottaa, että kun seuraavat suuret muutokset tehdään

yrittäjiä koskien, toteuttaisi joku opinnäytteen tekijä tutkimuksen siitä, miten nuo muutokset ovat vaikuttaneet yrittäjien suhtautumiseen työhönsä.

14. LÄHTEET

Auramo, H. Verotili vähentää rahan edestakaista liikuttelua ja turhaa makuuttamista. Suomen Yrittäjäsanomat. No 2/2009.

Butler, S. Culture smart! New Zealand, a quick guide to customs & etiquette. Kuperard, 2006: London.

Eskola, J., & Suoranta J, 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy: Jyväskylä

Hoole, G. & Glass, W., 2004. Getting it right, your ultimate guide to small business success, Penguin books: Auckland.

Lantto, J. Verojärjestelmän tulisi kannustaa kasvuun ja tuloksen tekemiseen. Suomen Yrittäjäsanomat. No. 3 / 2009 s. 5

Likitalo, H., Rissanen, R., 8/1998. Tutkimusmenetelmät, opetusmoniste, menetelmä tietoutta tradenomiopiskelijoille, Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun julkaisut.

Oliver, L. & English, 2002. J.The Small Business Book – A New Zealand Guide For The 21st Century, Bridget Williams Books: Wellington.

Slade, M., 2009. Small business welcomes Govt relief package, The New Zealand herald, No. 44 178, s.5.

Suojanen, K., Savolainen, H., Vanhanen, P. Opi oikeutta 1, 2008, KS-Kustannus Oy: Helsinki.

Tilastokeskus, Kymmenvuotiskatsaus 2005, teemana yritystoiminta. Toimittanut Jaakko Autio, Vammalan kirjapaino Oy: Vammala.

Tuomi, J. & Sarajärvi J, 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi: Jyväskylä.

Annet Van der Horst, henkilökohtainen tiedonanto, Pekapeka bead and breakfast.

Matti Nurminen, henkilökohtainen tiedonanto, Karakum Oy.

Nick Galama, henkilökohtainen tiedonanto, Grabbacard Ltd.

Kari Kovanen, henkilökohtainen tiedonanto, Jokihaara Oy.

Kari Marttinen, henkilökohtainen tiedonanto, Artpix Oy.

Päivi Kovanen, henkilökohtainen tiedonanto, KärsäNiekka Oy.

Hong-Phuoc Nguyen, henkilökohtainen tiedonanto, HITS – information service Ltd.

Sandra Kolle, henkilökohtainen tiedonanto, Different desings Ltd.

Ron Kolle, henkilökohtainen tiedonanto, Electron Ltd.

Hyytinen, A., Pajarinen, M, 2/2005. Yrittäjäksi ryhtyminen ja yrittäjyysasenteet Suomessa, kansantaloudellinen aikakausikirja 101. http://staff.etla.fi/hyytinen/_pdf/KAK_Hyytinen_Pajarinen_2_2005.pdf

Viitattu 18.1.2009

(toissijainen: Flash Eurobarometri 146 (FSD2056): yrittäjyys 4, syyskuu 2003 [elektroninen aineisto]. Euroopan komissio, Press General Directorate & EOS Gallup Europe [tekijät]. Köln: Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung [jakaja], 2005. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2005 sekä toissijainen: Oman elämänsä yrittäjät? Nuorisobarometri 2004 (toim. T-A. Wilska), Nuorisosiain neuvottelukunta, julkaisuja 28)

Kapiainen-Heiskanen, P. Opetusministeri Sari Sarkomaa kaipaa yrittäjämäistä asennetta kouluihin. Artikkel, Helsingin kauppakorkeakoulu. Julkaistu 27.10.2008. Viitattu 4.4.2009.

<http://www.hse.fi/FI/articles/research/article27102008.htm>

Kerttula, M. Starttiraha uusien yrittäjien tukena. Verkkolehti No 4/2007.

http://www.tyollisyysportti.fi/verkkolehti/numero_4_2007/starttiraha_uusien_yrittajien_tu/

Viitattu 24.2.2009

Työ- ja elinkeinotoimisto. Starttiraha, aloittavan yrittäjän tuki.

http://www.mol.fi/mol/fi/04_yrittaminen/05_starttiraha/index.jsp

[Viitattu 24.2.2009](#)

[Yritys-Suomi. Neuvontapalvelut. Viitattu 21.2.2009](#)

<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=14414>

[Finnvera Oyj. Vuosikertomus 2005. Viitattu 31.1.2009](#)

[www.http://www2.finnvera.fi/vuosikertomus2005/?s=0&p=226\)](http://www2.finnvera.fi/vuosikertomus2005/?s=0&p=226)

[Yritys-Suomi. Koulutuspalvelut.](#)

<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?nodeid=14413>

Viitattu 21.2.2009

Suomen Uusyrityskeskukset Ry. Starttiraha, viitattu 23.2.2009

www.starttiraha.fi

Keski-Suomen Työ- ja elinkeinokeskus. Tietoa rahoituksesta. Viitattu

26.3.2009.

<http://www.te-keskus.fi/Public/?nodeid=10544&area=7644>

Tekes. Rahoitus ja palvelut. Viitattu 4.3.2009

<http://www.tekes.fi/rahoitus/yritys/>

15. LIITTEET

Teemahaastattelukysymyksiä

1. Taustatiedot

- 1.1. Yrityksen nimi ja yhtiömuoto?
- 1.2. Kuvaile yritystäsi omin sanoin
- 1.3. Kauanko olet toiminut yrittäjänä?
- 1.4. Miten päädyit yrittäjäksi?

2. Yrittäjyys vs. palkkatyö

- 2.1. Mitkä ovat erot olla toisen palveluksessa ja yrittäjänä?
- 2.2. Saatto jotain etuuksia yrittäjänä mitä muut, palkkatyössä olevat ihmiset eivät saa?

3. Tuet

- 3.1. Kun aloitit yritystoiminnan, saitko tai olisitko saanut tukea valtiolta tai paikallisilta virastoilta? (taloudellista tai jotain muuta)
- 3.2. Saatto tukea mikäli yrityksesi menee konkurssiin tms.?

4. Yrittäjyyden hyvät ja huonot puolet

- 4.1. Jos pitäisi mainita syitä miksi et haluaisi perustaa omaa firmaa tässä maassa, mitä ne olisivat?
- 4.2. Mitkä ovat positiivisia puolia yrittäjyydessä tässä maassa?
- 4.3. Asteikolla 1-10, kuinka tyytyväinen olet asemaasi yrittäjänä?

5. Järjestelmä yrittäjän näkökulmasta

- 5.1. Oliko vaikeaa/helppoa perustaa oma yritys? Perustele. (Koskien erilaisia maksuja ja paperitöitä yms.)
- 5.2. Millaisena koet verotuksen?
- 5.3. Mitä tahtoisit muuttaa systeemissä ja miten?
- 5.4. Mitä nuo edelliset muutokset tarkoittaisivat yrittäjille?